

vybudování techniky spolupráce na díle míru a na řešení nejobtížnějších problémů mezinárodní politiky lze vzbudit zájem u voličů pro práci veřejnou a tím sloužit poslání Společnosti národů. Státy mají být získány pro spolupráci národů nikoliv násilím, nýbrž svobodnou vůlí.

V době od 24. ledna 1929 do 14. února 1929 byl pořádán v Sociálním ústavě cyklus přednášek o zdravotním významu sociálního pojištění, o němž bylo zde již referováno.

Dne 28. února 1929 přednášel Dr. O. Stein o mezinárodní úpravě sociálního pojištění. Vývoj sociálního pojištění ve všech zemích vyplývá ze snahy dospět od demokracie politické k demokracii sociální. Dnes řeší otázku sociálního pojištění téměř všechny státy evropské a je dnes pojištěno v Evropě asi 60 milionů dělníků proti nemoci nebo neschopnosti k práci. Sociální pojištění rozšiřuje se nyní na nová odvětví i na nové okruhy osob. Mělo by být pravidlem, že tam, kde je pracovní poměr, má být i sociální pojištění, ježto pracovní ochrana nestačí. Mzdová hladina dnes je nízká a je proto nutno zákonem uchovat část mzdy pro dobu neschopnosti k výdělku zaměstnance. S rozšířením sociálního pojištění roste i jeho intenzita, která se jeví v reorganizaci a v novém seskupení dávkových systémů. Pro mezinárodní úpravu otázky sociálního pojištění mluví důvod konkurenční, který chce vyrovnat sociálně-politické zatížení výroby konkurujících států a důvod sociálního míru, který vychází z názoru, že sociální pojištění poutá pojištěnce ke státu a zajišťuje mír a klid v hospodářském životě.

Dne 7. března 1929 přednášel belgický sociolog Hendrik de Man »O socialismu a marxismu«. Podal definici socialismu a pravil, že pojmem socialismu označujeme s hlediska historického vývoje řadu společenských hnutí a duševních proudů, jichž společným znakem je snaha po spravedlivém společenském řádu, nesená vírou v lidskou rovnoprávnost, sebeurčení a sociální spoluzodpovědnost. Marxismus je jednou z nauk, které jsou vyjádřením snah odstranění pocit rozporu mezi nedokonalým společenským řádem, nedokonalou přítomností a určitými mravními hodnotami, dokonalostí ideálů a volným hnutím. Přednášející zmínil se podrobněji o marxismu a naznačil, co je podle jeho soudu z požadavků marxismu dosud udržitelno a co je již překonáno.

Dr. Jindřich.

LITERATURA.

Zdeněk Peška: Přímé zákonodárství K novějšímu ústavnímu vývoji Spojených států amerických. — Knižovna právnické fakulty university Komenského, sv. 24. Bratislava, 1929. Stran VII a 197. — Obsah spisu vzniklého z autorova pobytu ve Spojených státech amerických je tento: V předmluvě podává autor svůj názor na roztržení právních věd, a na metody právnické a sociologické vůbec. Úvod se zabývá krizí zastupitelské demokracie v XIX. stol. a snahách o zjednáni nápravy pomocí institucí přímé demokracie, při čemž zvláštní pozornost je věnována ústavnímu vývoji ve Švýcarsku a jeho kantonech. K a p i t o l a první má za předmět vývoj referenda ve Spoj. státech amerických do konce XIX. stol., kapitola druhá hospodářskou a sociální situaci Spojených států koncem XIX. stol. a její vliv na politická hnutí, kapitola třetí snahy o zavedení přímého zákonodárství a jeho uzákonění v některých státech Unie, kapitola čtvrtá politické hnutí zvané hnutím pokrokovým, kapitola pátá roli, kterou hrálo přímé zákonodárství v programech politických stran, zejména pokrokového hnutí, kapitola šestá přímé zákonodárství v jednotlivých státech za pokrokového hnutí. V kapitole sedmé rozebírá autor obsah zákonů o přímém zákonodárství v ústavách států Unie, v dodatku vztah přímého zákonodárství k ústavě federální. Ke knize jsou připojeny dva kartogramy (nikoli diagramy, jak je nazývá autor, neboť diagramy znamenají vyjádření číselné řady obrazci geometrickými), znázorňující

rozšíření přímého zákonodárství r. 1905 a v přítomné době ve státech Unie, rozsáhlá bibliografie a anglické résumé.

Autor označuje v předmluvě svoji práci jako studii právně-sociologickou, t. j. snažící se osvětliti a vyloučiti právní normy přihlížením k sociálním poměrům, ze kterých vznikly. Myslí, že by bylo možno označiti ji též jako studii z politické a právní historie, neboť hlavním jejím obsahem jest podrobné vylíčení politického hnutí t. zv. pokrokového, usilujícího o odstranění nedostatků reprezentativního systému, zvláště přílišné moci politických stran a korupce v zákonodárných sborech, zavedením referenda, přímého zákonodárství, ve větším či menším rozsahu v jednotlivých státech Unie. Významné místo, které P. věnuje vylíčení hospodářských a sociálních poměrů, opravňovalo by dokonce nazvat některé její kapitoly studií o hospodářských a sociálních poměrech Spojených států amerických.

Autor zřejmě považuje na základě zkušeností, které byly v Americe učiněny s reprezentativním systémem, přímou demokracií za systém dokonalejší, podobně jako je mu sympatické hnutí farmářů a dělníků proti kruhům, které označuje jako kapitalistické.

Požadavek po přímém zákonodárství a jeho částečné realizování v ústavách některých států Unie učinil autor ústředním bodem spisu, což mu umožnilo udržeti jeho jednotu i při látce, jak bylo uvedeno, dosti různorodé a odlehle. Nás zajímalo by zejména zhodnocení výsledků dosažených přímým zákonodárstvím, zda byla jím skutečně splněna ona očekávání, která byla slibována. Poněvadž jde o periodu, skončenou již před více než deseti léty, bylo by mohlo míti takové zhodnocení jistý užitek i pro jiné státy s reprezentativním systémem.

Horáček ml.

Dr. Alois J. Jindřich: Výklad k zákonu o pensijním pojištění soukromých zaměstanců ve vyšších službách. — V Praze, 1929. Nákladem Středu odborových organisací soukromého úřednictva a obchodního poročníctva v Praze. Autor, vicesekretář úřadovny A. Všeobecného pensijního ústavu, doplnil tu na 245 stran obsáhle tekst pensijní novely (zák. č. 25/29) pečlivým a skloubeným komentářem, opírajícím se o bohatou judikaturu Nejvyššího správního soudu, dále o zákony a o nařízení s pensijním pojištěním souvisící. Tím není řečeno, že by se pořadatel spokojil výhradně jejím účelným sporádáním (jako příklad lze uvésti abecední seznamy nálezů o sporných povoláních při § 1). Naopak, nenechá si snad ujíti ani jednu příležitost k samostatnému osvětlení, doplnění nebo odůvodnění toho kterého ustanovení zákona. Tekstu předeslán stručný přehled historického vývoje komentovaného pojištění. Ve srovnání s jinými vydáními pensijního zákona, upravenými vesměs spíše pro praktickou potřebu (min. rady Dra Tománka, taj. Dra Klučiny, posl. Kleina), jeví se Jindřichova práce, třebaš myšlena také jako vodítka pojištěnců, ponejvíce jako příručka odbornická, a to zvláště pro obsáhlost materiálu normativního. Její popularisační poslání tímto faktem je ovšem částečně oslabeno. Možno konečně dodat, že typografická úprava volena přiléhavě. Potužil.

JUDr. Kazimír Čakrt, JUC. Antonín Vašina: Dvě studie o osnově československého občanského zákoníku. Stran 32. Publikace ze seminářů práv. fakulty Masarykovy university v Brně, svazek druhý. Nákladem práv. fakulty Masarykovy univ. s podporou ministerstva školství a národní osvěty. Brno, 1929. — Svazek tento obsahuje studie o tržové smlouvě a náhradě škody. Čtenáři Všehrdu jsou o těchto pracích, které vyšly ze semináře práva občanského prof. Dra Jaromíra Sedláčka, náležitě informováni, neboť obě byly otištěny v tomto listě v roč. IX., čísle 8.—10. Oma.

Dr. Jan Loevenstein: O jednotnou konstrukci finanční vědy. (Poznámky ku Englišově kritice.) — Sběrka spisů právnických a národohospodářských. Nakladatelství Barvič a Novotný. Brno, 1929. 8°. Stran 86. Cena Kč 20.—. — Tato kniha, jež má býti odpovědí na Englišovu kritiku Loevensteinovy konstrukce finanční vědy z Obzoru národ-

hospodářského, není jenom polemická, naopak, její těžiško vidím v důsledném dobudování teleologické konstrukce národohospodářské vědy, v nalezení jejího jednotného ústředního postulátu, takže už není nutno tradovati dvě hospodářské vědy, objektivní a subjektivní, jak původně Engliš i Loevenstein činili. Tímto ústředním postulátem je postulát maximálního čistého výnosu relativního; tento výnos je buď subjektivní neb objektivní, při objektivním pak je možno zaujmout hledisko autoskopní neb heteroskopní (hodnotím-li objektivně, já sám nebo jiná osoba). Autor uznává, že jeho postulát je obměnou principu hospodárnosti, je to však postulát salda, ne dvou protichůdných posunů. Velkou předností je jeho formálnost, neboť u hospodaření není charakteristický obsah čtení, nýbrž forma, t. j. postup a způsob usku-tečňování chtěného. Zdůrazňování formální stránky dává nám také nové zajímavé rozlišení mezi technickými a hospodářskými postuláty. Rozdíl není zde obsahový, není v tom, že jedny jsou původní a druhé odvozené, nýbrž hospodářské je charakterisováno tím, že současně vzhledem k nějakému účelu něco je nechtěno (náklad) a jiné chtěno (výnos), kdežto technika si uvědomuje jenom chtěné účelu.

Pokud se vlastní polemiky týče, pojednává autor nejdříve o ústředním objektivním postulátu, kde staví proti Englišově ideálu člověka své minimum zla. Englišův postulát může být čistě fiktivní, neboť není jim možno vysvětlit záměrné jednání, na př. nuceného svazku na škodu svým členům, že je příliš úzký, neboť z toho hlediska zůstávají nesrozumitelné mnohé zjevy hospodářské, na př. podvodné jednání akc. společností, a posléze že není konečný, neboť obsahuje v sobě princip oblažovací, jinak by neměl smyslu a byl by bezobsažný, ideálem člověka by bylo vždy to, co který nucený svazek usku-tečňuje. L. uvádí, že »u subjektů demokracie, kde občan je účelem, není ideálu než derivátu oblažení.« Činí tedy určitý vědecký princip závislý na více méně náhodné státní formě, stejně není přesvědčivé další jeho tvrzení, že egoista chce v rámci nucených svazků, aby druzí byli šťastni, ježto tím sám se stává šťastným.

Z oboru finančně-vědeckého obhajuje nejdříve autor svou zásadu relativního minima zatížení celku a dokazuje, že Engliš již tu zásadu přijal. Hlubší je rozpor u zásady minimálního zatížení poplatné jednotky, t. j. způsobiti minimální předpokládanou strast. Tento princip však neznamá nekonsekventní vnesení subjektivistických prvků, neboť strast lze předpokládat, vždyť každý člověk jedná podle předpokládaných budoucích strastí, které takto objektivisuje a které nazývá Engliš objektivní škodou speciální. Zdaňováním však chce Loevenstein docílit paritu škod, Engliš nejmenší objektivní; aby takto nebyla podlomena výrobnost, staví proti sobě dva koordinované ideály, totiž právo na existenci, kulturu a blahobyť proti výrobnosti celku, kdežto L. pokládá za správnější, stanovit jeden nejvyšší ideál, totiž postulát ideálního konsumu (dokonalé distribuce) v rámci ideálu (maximální) produkce.

Je vidět, že se jedná o práci pro hospodářskou vědu skutečně závažnou. Autor vyzývá k diskusi, bude jistě zajímavá, zejména Englišova odpověď.

Dr. Čakrt.

Dr. Adolf Procházka: Základy práva intertemporálního, se zvláštním zřetелеm k § 5 obč. zák. (studie). Sbirky spisů právnických a národohospodářských, svazek XXXVI., nákladem Barviče a Novotného v Brně, 1928, 8°, stran 201, cena Kč 30.—. — Autor počíná úvahou o právní normě a o zařazení problému časových mezi zákonů, přechází ke vzniku zákona a všimá si podmínek vzniku zákona vůbec a speciálně podle práva československého. Zákon vzniká, jakmile se naplnila skutková podstata, jeho existenci podmiňující, t. j. jakmile se dostavily ony podmínky, za nichž podle blanketní, delegační normy přistupuje nová norma k starému komplexu. Podle našeho práva je rozhodnou podmínkou existence zákona řádné vyhlášení; to jest ona skutková podstata, na níž ústavní předpis jako norma vyšší váže vznik normy nižší, zákona. Podle § 49 naší ústavní listiny a podle odst. 2. § 3 zákona ze

dne 13. března 1919 č. 139 Sb. zák. a nař. stává se zákon platným dnem rozeslání příslušné části Sbirky. Leč v tento okamžik zákon nezavazuje a nederoguje, neuplynula-li *vacatio legis*. Zákon dosud neplatný může si stanoviti počátek účinnosti a tím podmínku své platnosti; obsah jeho lze rozdělití na vakační ustanovení, platné v den vyhlášení a na ostatní, dosud neplatný obsah zákona, nabývající platnosti teprve v den uplynutí *vacationis legis*. Klademe-li vznik zákona do dne jeho účinnosti, bude se nám vliv nového zákona na dobu před touto účinností jeviti jako jeho zpětné působení, což souhlasí s běžným pojetím.

Mluvíme-li o časových mezích zákonů, pohlížíme na zákon jako na právní důvod právních následků. Kvantitní rozsah platnosti zákona závisí na formulaci jeho abstraktní skutkové podstaty, která je především determinována znaky prostorovými a časovými. Zásadně nemá zákon časovosti mezi; ty jsou určeny jeho obsahem, jednak vzhledem k budoucnosti, jednak vzhledem k minulosti.

Změnu právního řádu umožňuje delegační norma, která jednak váže na vznik kontrární nové normy úplný nebo částečný zánik normy staré, jednak tvoří logický důvod platnosti pro normu novou. Derogace neruší úplně platnost normy derogované, nýbrž ji jedině obmezuje na úpravu minulých právních poměrů, naproti tomu abrogace odnímá úplně skutkovou podstatu normě derogované.

Zpětně působící zákon může, však nemusí se dotýkati účinků dřívějšího práva. Zpětným působením zákona míníme schopnost jeho zakládati právní následky pro dobu před vznikem zákona, tedy v minulosti. Zákon bude míti tento rozsah platnosti, povýší-li ve své abstraktní skutkové podstatě minulé skutečnosti na své konkrétní skutkové podstaty. Tak vzniknou minulé právní následky, platné *ex tunc*.

Teorie časových mezí zákonů projednávala se ponejvíce pod heslem *iura quaesita*. Ač ochrana práv nabytých není jediným a nejdůležitějším způsobem časového ohraničování zákonů, přece representuje jeho samostatný případ. Definice retroaktivity jako zakládání minulého právního následku umožňuje nám postaviti vedle sebe neretroaktivitu a ochranu práv nabytých jako dva samostatné principy.

Právy nabytými jsou zásadně veškerá práva subjektivní; zájem na provedení nového zákona bývá často naléhavější než zájem na udržení dosavadních právních posic. Zvážení těchto dvou zájmů je relativní, závislé na politicko-filosofických názorech.

Zákaz retroaktivity a ochrana práv nabytých nebrání dostatečně dequalifikaci minulých právních činů. Proto oba principy musí býti doplněny principem dalším: ochrany minulých právních skutečností, najmé právních činů.

Vzájemný poměr intertemporálních principů vysvítá na linii legislativní zásady ochrany oprávněné důvěry ve stálost právního řádu. Porušení této důvěry zabraňuje neretroaktivita jen v hrubých rysech; princip ochrany všech minulých právních skutečností, najmé právních činů uskutečňuje zásady této důvěry. Princip ochrany minulých právních skutečností sahá však příliš daleko, a proto je často omezován na zákaz posuzovati minulé právní činy podle nového práva.

Ustanovení § 5 obč. zák. povahou subsidiární, nevztahuje se na normy procesní a kogentní. Řešení otázky, zda normy absolutní a kogentní vylučují platnost zásad § 5 obč. zák., závisí na interpretaci těchto zákonů. Úvahami o zákazu zpětné účinnosti zákonů dojdeme k závěru, že tento princip zabraňuje jedině zakládání právních účinků pro *praeterito*. § 5 obč. zák. spojuje s principem neretroaktivity také zásadu ochrany minulých právních činů a ochrany práv nabytých. Právy nabytými jsou veškerá práva subjektivní, jež vzešla ze skutkových podstat, které za platnosti starého zákona úplně nastaly. Proto mezi ně nepatří práva závislá na výjimce nebo na doložení času. Tato chrání princip ochrany minulých právních činů, resp. skutečností.

Negotia *praeterita* jsou chráněna i tehdy, když dosud žádných právních následků nezaložila a když nový zákon pro *praeterito* s nimi

právní následky nespojuje. Jejich dosavadní právní kvalifikace musí zůstatí nezměněna i když tvoří součást právního následku budoucího. Princip ochrany minulých právních činů, resp. skutečností trhá souvislost skutkové podstaty. Minulá její součást (právní čin) zůstává zákonodárství dřívějšímu, budoucí spadá pod zákon nový. Starým právem kvalifikujeme někdy i dokonce skutečnosti nové, je-li jejich právní relevance určena minulým právním činem, takže jejich dequalifikace právem novým jevila by se jako dequalifikace dotčeného minulého právního činu. Knihu svou uzavírá autor úvahami o aplikaci § 5 obč. zák. na jednotlivé případy.

Autorova práce je dosud jediná česká monografie o časových mezích zákonů; svůj předmět řeší v rámci normativní teorie. Autor řeší otázky, zvláště dnes aktuální, kdy právní teorie a praxe nucena jest věnovati zvláštní pozornost zpětné účinnosti zákonů a ochraně práv nabytých. Kniha řešíc daný problém v celé jeho hloubce a šíří a opírajíc se z jedné strany o pevné methodické východisko, z druhé o četnou dosavadní literaturu, dochází výsledků velmi pozoruhodných, kterých nebude moci pominouti nikdo, kdo se u nás bude zabývati otázkami práva intertemporálního.

Dr. Jindřich,

Dr. L'udevít Černo a Čeněk Sýkora: Spoločovanie a shromažďovanie na Slovensku a Podk. Rusi. — Bratislava 1928, II. přepracované vydání nákladem vlastním, stran 512, cena (Kč 58—) neudána. — Rozvoj slovenského spolkového života popřevratového a hojně změny na poli práva shromažďovacího vyvolaly v několika málo letech dvě vydání této podrobné publikace, která tím, že obsáhla vyčerpávajícím způsobem celou předsevzatou látku, stala se nezbytnou příručkou všech, kdož účastní se spolkového života a vůbec přicházejí s předpisy shromažďovacího práva jakkoliv do styku.

Pro lepší přehlednost rozvíhli si autoři celou tu obsáhlou materii právní kromě části všeobecné na 12 dílů zvláštních, z nichž pojednávají v oddíle I. o různých spolicích povahy soukromé a zvláště pak o organizaci hasičstva a hasič. fondu, v II. od. o osvětových sborech a okresních i místních komisích, v III. o soukromých společnostech výdělečných, o družstvech viničných, vodních, pasienkových, o společnostech pojišťovacích, o záložnách a zastavárnách, v IV. od. o spořitelnách a jejich státní podpoře, v V. od. o společnostech náboženských a to recipovaných i státem uznaných. Oddíly VI. a VII. obsahují podrobný výklad a příslušné předpisy o veřejných schůzích, přednáškách, původech a slavnostech, o ohlašování schůzí, jejich úředního zákazu a rozpouštění a j. Předpisy oddílů III. až VII. budou v praxi vyhledávány nejvíce, neboť obsahují vzorce podání ve věcech spolkových, ustanovení o kolování, poplatkovém ekvivalentu a dávkách za úřední výkony.

Na konci knihy je připojen abecední ukazovatel a systematický přehled všech ve sbírce přeložených a upotřebených zákonů, nařízení a vyhlášek.

Nejvíce však uvítají sbírku úředníci a spolkoví funkcionáři neznalí jazyka maďarského, neboť se jim jí dostává po prvé překladu mnohých předpisů, jež byly vyhlášeny v jazyku maďarském a jež pro roztroušenost i jazykovou neznalost byly velmi nepřístupny.

Jinak cena knihy je přiměřená a úprava i tisk na zdejší poměry velmi pěkné.

Dr. Jan Přenosil.

Krajinský vestník pre Slovensko, roč. II., vydává Krajinský (zemský) úřad v Bratislavě, 3krát měsíčně po 24 stranách. rozm. 20 × 30 cm, 10č. předplatné Kč 80.— ročně. — Založen byl na základě zák. čís. 125 ex 1927 sb. z. a n., o organizaci polit. správy v srpnu 1928, ale už záhy po svém vzniku doznal četných změn. Tak prvých 8 čísel I. roč. vyšlo jako 14denník pod názvem »Krajinské noviny pre Slovensko«. Vedle zpráv úředních obsahovaly tyto noviny i soukromé práce vědecké, na př. v 6. č. výklad polit. rady Dra. Badíka k zák. 126/27 a j. mn. Když pak se tím jejich objem a ovšem i cena přespříliš zvyšovaly, upustila

redakce od této vědecko-informativní části a obmezila se jen na skutečně úřední agendu. Obsahově přináší Kraj, věstník jednak vyhlášky, úpravy, oznamy a jiná rozhodnutí, jak Kr. úřad své publikované výnosy promiscue nazývá, jednak úřední zprávy osobní o překládání úředníků a vůbec personálních změnách u Kr. úřadu a úřadů tomuto podřízených. Zvláštní kapitolou — znamenající pro list příjem — tvoří vyhlášky o ztrátách a umorování listin, o dražbách, trzích, soutěžích a konkurencích. Pod záhlavím »různé oznamy« uveřejňují se termíny zkoušek (fyzikální, lékařské, inženýrské a j.), podmínky nařadí, povolení k dopravě cizozemských výrobků, publikací a časopisů, dále zřízení našich zahraničních zastupitelských úřadů, statistika zaměstnanosti a jiné. Pro praktické právníky jest nejdůležitější rubrikou »přehled kompetence politických úřadů I. stolice«, v němž jsou postupně uveřejňovány systematicky zpracované všechny záležitosti, jež náležejí do působnosti okresních úřadů. Propracování a uveřejnění tohoto oddílu je práce tím záslužnější, čím naléhavější a redakce Kr. věstníků poslouží jistě dobré věci, když tyto přehledy vydá po skončení publikací samostatně jako zvláštní otisk. Jinak Kr. věstník svému účelu vyhovuje velice dobře a ten, kdo sleduje, jak číslo od čísla se věstník zdokonaluje (od o. čísla t. roč. je na př. insertní část úplně oddělena a tištěna na modrém papíru) a jak i obsahově stoupá, musí uznati, že Kr. věstník má už dnes mezi úředními časopisy svého druhu své čestné místo, pro něž se stane jistě brzy nepostradatelným i osobám mimo úřad stojícím.

Dr. Jan Přenosil.

Dr. Ervín Hexner: Základy kartelového práva. Praha 1929. Nákladem Tlačových podnikov Ústředného svazu čsl. priemyselníkov, str. 166. — V dobe, keď u nás sa pristupuje k zákonnej úprave podnikateľských združení, v našom štáte špeciálne ide o úpravu kartelov. Dr. H., známy odborník, uverejňuje podrobnú monografiu o základoch kartelového práva. U nás doteraz podobná publikácia nebola uverejnená, pretože doterajšie práce rozoberali otázku kartelov zväčša len z hľadiska hospodárskeho, Dr. H. predovšetkým vo všeobecnej časti podáva krátky prehľad o všeobecných pojmoch. Vychádza zo stanoviska, že kartely jestvujú — pre neho, ktorý zrkma právnu úpravu kartelov, je samozrejým východiskom daný stav — a definuje ich, ako »organizácie — v najširšom smysle — samostatných podnikateľov sriadené dobrovoľnými, obligaçne-právnymi ujednaniami o odbyte určitého druhu tovaru, aby bol dosiahnutý, alebo zaistený hospodársky prospech účastníkov podstatným ovlivňovaním trhu«. Táto definícia je značne odlišná od obecne používanej Liefmannovej definície, ktorá už dnes nemôže pojmuť všetky behom doby sa vytvrdilšie formy kartelové.

V ďalšom prejednáva dnešné postavenie kartelov zo stanoviska platného verejného práva. Poukazuje jasne na pomer práva na Slovensku platného a práva platného v Čechách a na Morave k otázke jestvujúcich kartelov. Prejednáva kartely v pomere k verejnej správe, k spolkovému a k spoločovaciemu právu, k všeobecným a špeciálnym predpisom hospodárskeho-policeajným, k daňovému a poplatkovému právu. Po podrobnom vylíčení dospieva Dr. H. k záveru, že napriek nejasným a niekedy prísnyim ustonoveniam platného práva nie len, že kartely jestvujú, ale že vývoj kartelov je celkom normálny k požiadavkom modernej výroby zodpovedajúci. Príčinu toho vidí v tom, že kartely u nás nezneužívaly svoju moc.

Táto práca, ktorá má za účel ujasniť otázku de lege lata, oboznamuje záujemníkov s dnešným daným stavom. Môžeme povedať, že kniha vyšla včas a že peczytky, ku ktorým dospel autor, budú použité pri chystanej zákonnej úprave kartelov u nás.

Dr. Karvaš.

Leon Władysław Biegeleisen: Polityka aprowizacyjna Czechosłowacji. Nákladem Wydawnictwa towarzystwa polityki i administracji gospodarzej. Warszawa 1929, 8°, str. XV-316. — Studie autora vznikla z jeho snahy poskytnouti vládním kruhům polským vzor rozvinutě poli-

tiky zásobovací a možnost aplikace její na neurovnané poměry polské. Ačkoliv čsl. poměry hospodářské a hlavně zásobovací, na území vysoce průmyslovém, liší se v mnohém — jak sám praví — od hospodářských a administracních poměrů polských, přikládá řadě opatření zvl. týkajících se trhu potravin a předmětů prvé potřeby důležitý význam praktický i pro polskou intervenční politiku. I po návratě — po negativních zkušenostech vázaného konting. hospodářství — k volné výrobě a volnému obchodu, ukázala se v řadě států evropských nezbytnou více či dále jdoucí ingerence činitele veřejného na poměry zásobovací a na regulaci cen, a předpisy policejní povahy vystřídaly ryze hospodářské a správní, přiměřené regulovaným poměrům. Racionální politika zásobovací odlišuje intervenční činitele závislé na přiuozeném vývoji a ty, které vznikají z pathologického systému poměrů zásobovacích a obchodních. V československé politice zásobovací autor správně přiblíží nejen k opatřením státu, nýbrž též k rostoucímu vlivu svazků veř. samosprávy a družstevnictví.

V informativním rozhledu po situaci zásobovací zabývá se autor řešením problému naší soběstačnosti, které jsme nedosáhli i při vysokém pokroku zemědělské organizace a techniky, jež řeší zintenzivněním hospodářství obilního (zvl. pšenice) na Moravě a hlavně na Slovensku a Podkarpatské Rusi a zvětšením osevních ploch tamže za státní meliorační podpory a tarifních výhod. Problem soběstačnosti stává se zřetelnějším vzrůstající životní úrovni třídy dělnické, s postupem této zvětšuje se spotřeba obilí a hlavně pšenice, již nyní nepoměrná proti jiným státům (spotřeba 191.9 kg na hlavu ročně převyšuje pouze Belgie a Dánsko). Produkty z brambor zlepšením výnosů, úschovy a zpracování, ne vždy racionelního mohly by se státi předmětem vysokého exportu. Aktivum vývozu běžných druhů ovoce dalo by se zvětšiti výhodným jich zpracováním, čímž zároveň by se prospělo cukrovarnickému průmyslu a zmenšilo by se bilanční minus, jež zavinuje vzrůstající dovoz drahého jižního ovoce. Import hospodář. zvířectva zavinuje obrovský deficit. Přesto, že obilní cenový index je vyšší, pozemkovou reformou (rentabilnější chov na menších statcích) a podporou státní na melioraci luk domácí chov může býti podstatně zvětšen.

Autor probírá celou zásobovací politiku s hlediska historicko-dokumentárního, oceňuje rychlá úř. opatření, zabývá se zákonodárstvím, lichevními úřady, sociální péčí a upozorňuje na nenáhlou přeměnu úřadů zásobovacích v orgány regulující ceny, v čemž vliv jejich budoucí význam. V indexu cen velkoobchodu a detailních neshledává, že by klesající linie prvých byla sledována drahou, ač připouští, že rozpětí je menší než v Polsku. Srovnáním cenového indexu potravin a klesajícího indexu výdělkového otvírá autor naší vládě důležitý úkol přivésti v soulad klesající výdělek prac. tříd s cenami životních potřeb.

Vlivu obce pražské v tržové a masné pokladně, jatkách a tržnicích přiznává význam celostátní, ba i zahraniční, má jej za vzor a rozbírá jej s hlediska správního i hospodářského.

V historickém vývoji čsl. družstevnictví prof. Biegeleisen oceňuje váhu nezávislosti hospodářské, která předcházela politickou. Ač vychází od konsumních družstev, jako od základu, jichž cenovou politiku považuje tím účelnější, čím více s kalkulací obchodního obratu spojují kalkulaci zpracování a výroby vlastními prostředky, pekárny, mlýny atd., což dovoluje při vyloučení prostředníka snížení cen nejen produktů, nýbrž i skutečných výrobních nákladů, přesto však neupírá stoupající význam družstev přepravních a výrobních.

Rostoucí rozvoj rolnického družstevnictví (60% všech družstev) prisuzuje shodné podpoře jak politických stran, které zde hledí nabýti vlivu, tak podpoře vlády jak právní i materiální, tak i přesvědčení rolnictva o nutnosti eliminování kořistných prostředníků, neracionelních se stanoviska povšechně hospodářského.

Ačkoliv na jedné straně blíží se zásobování čsl. normalisaci a rovnováze cen, i zde považuje autor stálou ingerenci činitele veřejného zvl.

při ztrátě rovnováhy zcela oprávněnou. Tento musí počítat jak s vysokou úrovní zemí historických, tak i s nízkou na Slovensku a Podkarp. Rusi. Slovenské poměry a nové organizační metody zde uplatňované poskytují prof. Biegeleisenovi pramen zkušeností svým stejným hosp. charakterem pro větší díl území polského. Záleží i na nás, abychom z nových opatření polských vybrali pro východní země našeho státu osvědčující se metody organizační.

Miloš Kučera (ref. semináře prof. Mildschuha.)

Dr. František Čáda: Jazyková otázka na Slovensku a Podkarpatské Rusi v historickém vývoji. (S mapkou.) (Zvláštní otisk »Právního Obzoru« roč. XII. 1929, č. 3 a 4.) — Autor líčí nesnadnou práci, kterou podnikl spolu s účastníky svého semináře z práva středoevropského, aby postavil ke Kaprasově mapě postupu germanisace zemí českých protějšek v mapě národnostního vývoje Slovenska a Podkarpatské Rusi. Líčí postup prací a udává výpočet literatury, již bylo užito. Ke konci podává stručný přehled národnostního vývoje zmíněných zemí. wr.

Emil Stanislav Rappaport: Le problème de l'unification internationale du Droit Pénal. — Revue pénitentiaire de Pologne, Annexe Nr. 12, Pologne-Varsavie — 1929, str. 108 in-8. — Autor tohoto spisku zabývá se velmi přehledně otázkou unifikace mezinárodního práva trestního; pojednává v něm de facto o významu dvou prvních konferencí pro unifikaci mezinárodního práva trestního, z nichž jedna se konala ve Varšavě v listopadu 1927, druhá v Římě v květnu 1928, jež pokládá za novou vědeckou analýzu práva a jež ve svém spisku tvoří předmětem své vědecké analýzy.

Autor rozděлил svoji práci na dvě části. V první části, obsahující čtyřicet stránek, zabývá se dosti podrobně studiem dané otázky, stopuje její vývoj historický, navazuje na obě první konference a nakonec zaujímá pěkný kritický postoj k této otázce s ideálními výhledy do budoucna. V druhé části, obsahující deset příloh, shrnuje velmi podrobný materiál, osvětlující blíže první část a i jinak zajímavěji a hlouběji poučující o tomto problému.

Poukazuje v první části, že pro vědeckou analýzu v tomto směru jest důležité, že na konferenci v Římě byla ustavena nová organizace, nesoucí název »le Bureau International des Conférences pour l'unification du droit pénal« (jejímž autor jest vicepresidentem), jež jest přípravnou etapou nových mezinárodních snažení, jak na základě zákonů norem, stejně jednotných a možných, sblížití státy, nacházející se více méně na stejném stupni civilisace. Vytyčuje cíle konference varšavské a římské, vypočítává státy, jež se jich zúčastnily, z nichž na jedné straně zvláště vyzdvihuje Francii, poněvadž z ní vyšly první pokusy téměř celé Evropy XIX. stol., směřující k moderní kodifikaci, na druhé straně pak Itálii, která nicméně na kontinentu evropském zase nese nejlepší známky pokroku v teorii a praktické organizaci práva trestního. Ukazuje zajímavým způsobem, jaký vliv v tomto směru měla světová válka, změnivši mapu střední, východní a jižní Evropy; obnovila nezávislost nových států Československa a Polska a rozšířila hranice jiných států, jako Jugoslavie, Rumunska a Řecka, jež dnes všechny jsou zaměstnány reformou svých trestních zákoníků. Všechny tyto státy zabývají se dnes nejenom zpracováváním vnitřních zákonů, avšak také — v miniatuře — srovnáváním zákonů cizích států, majících za úkol vyzkoušení a srovnání platnosti svého moderního zákonodárství národního — de lege ferenda — s lex lata zákonů cizích států.

Při unifikačních pracích na poli mezinárodního práva trestního první dvě konference splnily svůj úkol nad očekávání. poněvadž se jim podařilo ve všech otázkách, jež byly předmětem jejího jednání, dospěti k velmi pěkným výsledkům. Je nesporno, že v době dnešního eklektismu ve vědě lze na fóru mezinárodním dosáhnouti v tomto směru díla po všech stránkách dokonalého, poněvadž účastní se zde těchto přípravných prací řada vynikajících kriminalistů z různých států, takže jim lze

— arciť ne bez obtíží — vyjasniti každou otázku, jež jest předmětem jejich jednání, co nejlépe, tak totiž, aby byla všemi přijatelná.

V druhé, mnohem objemnější, části svého spisku shromáždjuje autor bohatý materiál věci se týkající ve formě deseti příloh, jak již výše zmínka se stala, mající ráz explikativní k první části a také dokumentární. V první příloze této druhé části pojednává autor o mezinárodním sdružení práva trestního, vlastně o činnosti skupiny polské v generálním ustavujícím shromáždění mezinárodního sdružení práva trestního. Obsahem druhé přílohy jest řeč presidenta konference varšavské na konferenci varšavské, třetí pak obsahuje návrh Rappaportův (autorův) na propagandu války útočné, čtvrtá stručný přehled činnosti konference varšavské tlumočené autorem vláde republiky polské, pátá, obsáhlejší, přehled členů zúčastnivších se konference varšavské a práce této konference, zabývající se řešením těchto problémů: 1. otázkou mezinárodního práva trestního; 2. otázkou pokusu; 3. účastenství; 4. nutné obrany a 5. otázkou stavu nouze. Tato příloha obsahuje také doslovné resoluce výše zmíněných otázek, na nichž do konference varšavská usnesla; z nich velmi zajímavé jest vymezení principu territoriality a personality (dvě z otázek spadajících pod otázku mezinár. práva trest. na této konferenci) a neméně zajímavé jest řešení otázek týkajících se pokusů nutné obrany, stavu nouze a účastenství. A konečně obsahuje tato příloha ještě návrhy vynikajících kriminalistů, účastníků konference, V. V. Pelly a E. Ferriho, totiž otázky, týkající se opatření bezpečnostních; rozvinuty jsou v příloze šesté. Příloha sedmá obsahuje zprávu o přípravných pracích, vztahujících se k organizaci mezinárodního institutu pro unifikaci trestního práva na konferenci v Římě. Zajímavý obsah přináší příloha osmá, pojednávající o vědeckém profilu Enrico Ferriho na oslavu padesátileté jeho vědecké činnosti, v níž autor vyzdvihuje oslavene nad ostatní soudobé kriminalisty nejen pro jeho zvláštní zásluhy na poli unifikace trest. práva, nýbrž také, a to vyzdvihuje s patřičným důrazem, pro původnost jeho myšlenek, což u soudobých kriminalistů nenalézáme, poněvadž jsou to vesměs eklektikové. V příloze deváté podává jména všech členů zúčastnivších se konference římské, dále program práce této konference a resoluce, týkající se podrobného řešení otázky opatření bezpečnostních a konečně v příloze desáté vytyčuje všeobecný program komise pro mezinárodní právnickou součinnost při stálé delegaci sdružení a právnických institutů republiky polské; v této příloze v sedmi člancích stanoven jest podrobný program zmíněné instituce.

Práce Rappaportova jest vítaným příspěvkem do literatury mezinárodního práva trestního, poněvadž jest zpracována nejen na základě odborných vědomostí autorových, nýbrž i jeho účastenství na zmíněných konferencích, dávajících po každé stránce velmi pěkné, přehledné a hluboké zpracování této zajímavé otázky, dnes tolik přetřásané.
Erich Olšar.

Prof. E. Pfohl: *Kleines Ortsverzeichnis der tschechoslovakischen Republik*. Nákladem bratří Stiepelů v Liberci, 1928, 8°, stran 271 s dodatkem, cena Kč 18.—. Knížka obsahuje seznam všech míst naší republiky, které mají více než 500 obyvatel a určuje politický a soudní okres, nejbližší poštovní a železniční stanici, jakož i počet obyvatel. Je praktickou příručkou pro každého, kdo potřebuje této orientace.

Dr. Jindřich,

Dr. Jos. V. Bohuslav: *O koncesované živnosti koupě a prodeje realit*. Nákladem Gremia zprostředkovatelů koupě a prodeje realit, v Praze, 1929, 8°, stran 57, cena není označena. — Kniha obsahuje krátký historický vývoj zákonné úpravy soukromého zprostředkování a výklad zákona ze dne 19. srpna 1925, č. 203 Sb. z. a n., kterým byly prohlášeny některé obory soukromého zprostředkování za živnost koncesovanou ve smyslu živnostenského řádu (resp. živnostenského zá-

kona slovenského). Práce doplněna je citací nejdůležitější judikatury a provozovacím řádem a sazbou dohodného, publikovaného dne 1. března 1928 a to zvláště pro zákazníky prodávající a zvláště pro koupěchtivé.
Dr. Jindřich.

Dr. Otakar Machotka a Dr. Zdeněk Ullrich: Sociologie v moderním životě. — Orbis, v Praze XIII., 1929, 8°, str. 182, cena Kč 16.—. Autor zabývá se otázkou vzniku sociologie a všimá si dnešního jejího stavu a pozitivních výsledků, které sociologie přinesla. Vytýká úkoly sociologie u nás, z nichž za nejdůležitější pokládá požadavek, aby stala se základním elementem všeobecného vzdělání. Zvláště právníci povahou svého povolání a vzdělání mají k sociologii velmi blízko a velmi ji potřebují. Z nich právě rekrutují se po většině veřejní pracovníci a politikové. Je třeba, aby právníkům dostalo se vzdělání v sociologii kriminelní a sociologii veřejného života. Nikoliv však přímo v sociologii politické, nýbrž spíše v té části sociologie veřejného života, která je potřebná soudcům a obhájcům v posuzování vlivů prostředí na povahu a pohnutky, sociálních proudů a s nimi souvisejících úchylek pojetí mravních a občanských povinností, vlivů venkova a velkoměsta, dále v sociologii moci a podřízenosti a z toho vyplývajících jednání, davové mentality porotců, účinku řeči na množství a jeho rozdíly od účinků individuálních atd. Sociologie bude právníkům potřebna také při tvoření a výkladu práva správního a ústavního.

Dr. Jindřich.

Dr. František Tománek: Pensijní pojištění soukr. zaměstnanců ve vyšších službách. — Stát. tiskárna v Praze, 1929, 8°, str. 214, cena Kč 17.—. Kniha obsahuje text zákona, který je doplněn jednak výňatkem z důvodové zprávy, jednak judikaturou Nejvyššího správního soudu. K jednotlivým paragrafům připojeny jsou stručné poznámky. Knižka tato obsahuje pouze souhrn nejdůležitějších ustanovení pensijního zákona a text zákona, aniž by obsahovala komentář k tomuto zákonu.

Dr. Jankovský.

Dr. Fr. Tománek: Sběrka nejdůležitějších předpisů kultových v Č. S. R. — Stát. tiskárna, v Praze r. 1928, str. 327, 8°, cena neuvedena. — Obsah autorovy práce je vyjádřen samotným nadpisem knihy. Důvodem k jejímu vydání byla — jak sám autor v předmluvě udává — jednak nesmírná rozsáhlost a nepřehlednost látky, jednak nedostupnost původních předpřevratových zákonů (německých a maďarských). K tomu přistoupil v nejnovější době zejména zvýšený zájem politický o otázky státní církevní, čímž se stalo, že nedostatky a vady dosaavadních překladů vystoupily do popředí tím ztelněji a volaly po odborném zpracování. Svůj úkol rozdělil si autor jednak s hlediska materiálu na dva díly a tyto opět na části, jednak s hlediska formálního na předpisy platné v zemích historických a v zemích dříve uherických. I. dílu I. části zařadil autor příslušné předpisy ústavní, dále o uznání nábož. společností, o jejich vzájemném poměru, o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce, o pohřbívání a konečně zákony upravující postavení duchovních osob i úřadů v oboru práva sázkového, vojenského, trestního, daňového i exekučního. Druhou část I. dílu rozdělil spisovatel podle zemí: na Čechy, Moravu a Slezsko s pojednáním o úpravě v nějších poměrů jednotlivých církví, o platu profesorů theol., o úhradě potřeb kat. far. obcí, o scizování a zavazení církv. jmění, o nábož. fondu, o konfes. hřbitovech a o jednotlivých — u nás dovolených — církvích. Další úsek práce, věnovaný Slovensku a Podk. Rusi, považují za nejdůležitější, protože pro jazykovou nepřístupnost maďarských originálů a pro velmi akutní potřebu těchto předpisů při provádění t. zv. »modus vivendi« vykoná ihned a v celém rozsahu své dobré služby všem, kdož na Slovensku a P. Rusi s předpisy tohoto druhu přicházejí do styku. Díl druhý jedná o předpisech kongruálních, platných jednak pro země historické, jednak pro Slovensko a P. Rus a konečně pro celý stát. Dotyčné normy rakouské, maďarské a československé jsou zde uvedeny v chró-

nologickém pořádku a nad to doplněny — jako všechny předpisy shora citované — hojnou judikaturou až do doby nejnovější.

Poněvadž i překlad, pořízený lektorem Karlovy univ. Janem Pecháčkem, je přesný a úprava knihy úhledná, bude tato jistě hojně vyhledávána soudy, úřady i jednotlivci.

Dr. J. Přenosil.

Dr. Frant. Jakubec: Zákon o obchodních pomocnících. Práv. knihkupectví v Praze, 1929, 16°, stran XII a 151, cena neudána. — Dlouhá doba od vydání posledního komentáře Mayer-Grünbergova a sbírky judikátů Fuchsových, jakož i velký počet zákonů a nařízení o služebních poměrech obchod. pomocníků a konečně neobyčejný vzrůst sporů v tomto směru byl autorovi velkou pobídkou a příležitostí, aby podal čsl. veřejnosti právnické i interesentům z kruhů podnikatelských a zaměstnaneckých podrobně uspořádanou sbírku všech nejdůležitějších předpisů o obchodních pomocnících. Při tom se autor nespokojil jenom s překladem zákonů předpřevratových a přiřazením jich ke stejnému předpisům čsl., nýbrž je po způsobu našich starších komentářů doložil hojnými poznámkami a judikaturou až do doby nejnovější. V tomto ohledu nejbohatěji je vybaven zákon, jímž autor nazval celou svoji práci a má proto jeho kniha největší význam pro právní oblast práva dříve rakouského. Ovšem ani pro Slovenskou a P. Rus nezůstaňe autorova práce bez významu. Neboť ostatní předpisy, zejména zákon o 8hodinové době pracovní (91/1918), o ochraně trhu práce (39/1918), o zachování pracovních poměrů pro dobu cvičení ve zbraní (61/1925), o nedělním a svátečním klidu v živnostech, o svátcích a památných dnech (65/1925) a vlád. nařízení č. 11/1919, 499/21, 80/22 s výrokem min. č. 4751/III-1919 budou — shrnuty v tuto sbírku — vítanou pomůckou i právní praxi na Slovensku.

Pro uvedený obsah knihy, jakož i pro její účelnost, pěkný příruční formát, tisk a úpravu lze knihu co nejvšejeji doporučiti.

Dr. Jan Přenosil.

Antonín Hartmann: Obecný knihovní zákon. — Vydání Kompassu sv. XXX. — Cena váz. 96.— Sbírká tato obsahuje všechny předpisy vztahující se na knihovní právo platné v historických zemích a tudíž hlavně základní zákon knihovní, pak příslušné zákony zemské, jakož i dodatečné zákony tuto materií doplňující včetně zákona o železniční knize a zákona katastrálního. Předpisy jsou doplněny ministerskými nařízeními, poučeními soudních úřadů, jakož i soudními rozhodnutími. — V poslední době, a to po dlouhém čase znova, vyšla najednou troje vydání knihovního zákona: textové vydání ve sbírce Všeherdu, vydání Dra H. Cimlera, a vydání, o kterém mám čest referovati. Vydání Všeherdu ovšem má jiný účel než ostatní, ježto jeho cílem bylo poskytnouti pouze text pro studium a tedy další krok na cestě Všeherdu umožniti studentům studovati pozitivní právo na podkladě zákonných textů. Vydání Dra H. Cimlera a vydání Hartmannovo jest určeno praxi. Kdo někdy dělal komentované vydání některého zákona, a zvláště zákona staršího, uzná, že každá taková práce jest prací dvojnásob obtížnou: musí se upravit text po stránce jazykové i věcné. Vydání Dra Cimlera bylo jistě vydáním velice pečlivě upraveným, a činí mladému autorovi všechnu čest. I vydání Hartmannova bývají pečlivě upravena, což jest tím spíše možno, že autor tento má možnost justiční zákony a jejich potřebu seznati přímo u pramene. Proto překvapuje předmluva k jeho vydání, již měl snad autor ponechat spíše nakladateli. Jistě nebylo zapotřebí, aby paušálním odzuzováním vydání jiného autora ukazoval na přednosti vydání svého. Jestliže snad autor měl nějaké námítky proti vydání Dra Cimlera se stanoviska věcného, měl je uvéstí případně v kritice a vyznačiti je konkrétně, nikdy však neměl ve svém vydání téhož díla v předmluvě paušálně naznačiti věcné nedostatky vydání jiného, ježto tak, jak věc jest podána, činí dojem konkurenčního posudku, a tedy ne docela nezaujatého. V tak obsáhlém díle, jak bylo vydání Cimlerovo, mohlo se státi, že některé maličkosti byly přehlédnuty, čehož nezbaví se žádné dílo, ač není mi známo, kde by snad přehlédnutí to se stalo ve vy-

dání Cimlerové, avšak bez uvedení konkrétního příkladu bylo by bývalo lépe o věci se nezmiňovati vůbec, zvláště ne tak, jak se zmínil autor vydání Hartmannova. Pustí-li se do boje nakladatelé, dovedu to pochopití, nemohu však viděti příčiny, proč autoři v téže věci měli by nakladatelům v tom dělati konkurenci. — Kniha jest velice pěkně vypravena, cena však zdá se nám stále vysoká. Ostatně příklad Bařův, chvalně známý, jest napodoben: Nikoli za Kč 100.—, nýbrž za Kč 96.— dnk.

Dr. Ant. Boháč: Studie o populaci v Československé republice. Nákladem Stát. úřadu statistického, komise Bursík a Koňout. Stran 111, s 22 kartogramy, cena 35 Kč. — Autor neomezuje se na suché konstatování a vývody ze statistických dat a cifer, nýbrž ve zdravé snaze popularisovati (nikoli však na úkor věcnosti), umožňuje i laiku, aby pročítal knihu, psanou svižným slohem, až do konce s nestenčeným zájmem. Studie rýsuje v přehledných diagramech a tabulkách jednotlivé životní jevy, zejména z hlediska geografického. Od převratu až po rok 1927, při čemž hlavně poslední léta jsou vykreslena se zhuštěnou důkladností. V pořadí probírána sňatečnost, modifikace manželství, porodnost se zvláštním zřetelem k mortalitě, úmrtnost a příčiny smrti. Tato posléze jmenovaná partie bude zajímati hlavně lékaře, stejně jako poslední část knihy, pojednávající o vystěhovalectví, zajímá sociologa. Vedle příliš obsáhlé »Statistické příručky republ. čsl.«, vydané skoro současně rovněž Stát. úřadem statistickým, ve zpracovaném vydání již po třetí, zaujímá Boháčova studie užitečné místo K jasnějšímu studiu přidány pěkné, sedmibarevné kartogramy.

Karásek.

Paměti dra Aloise Rašína. Z otcových zápisků vydal dr. Lad. Rašín. Tiskem Pražské akc. tiskárny. Stran 229, cena brož. 21 Kč. — Nadpis je do té míry nepřiléhavý, že pod pojem Paměti možno vřaditi jen prvé tři kapitoly knihy, s nadpisy: Mé vzpomínky z mládí, Má matka a Můj otec — které byly psány drem Rašínem ve vězení a zamýšleny jako počátek skutečných budoucích Pamětí. To, co následuje, je pouhým deníkem, psaným jednak ve vazbě trestního soudu pražského (proces Omladiny 1893), pak v trestnici na Borech (1894-5). Poté následují zápisky z garnisonního vězení ve Vídni, známé »Věze smrti« (1915), a konečně deník z vojenské trestnice, hladomorny v Möllersdorfu (1917). Ukončením jsou úvahy převratové a krátce popřevratové. Přes tuto obsahovou kusost podává kniha pěkně povahové rysy prvního ministra financí čsl. republiky a i prosté deníkové záznaky, chvílemi psané zábavnou formou, dobře se čtou. Kniha je doplněna řadou fotografií.

Karásek.

IV. Sjezd německých právníků Československa.)* Za účasti několika set praktiků i zástupců vědy z republiky i z ciziny konal se ve dnech 18.—20. května 1929 IV. sjezd něm. právníků v Teplicích-Šanově. Pozoruhodny jsou výsledky práce jednotlivých sekcí vrcholící v přijetí směrnic pro zákonnou úpravu probíraných otázek.

První sekce zabývala se předně otázkou ručení státu za škody způsobené jeho orgány na základě dobrozdání vl. r. v. v. M. Weise (Praha). Stát má ručiti za škody způsobené zaviněním jeho orgánů, případně jejich nepřičetností. Při škodách způsobených při vojenských cvičeních doporučuje se ručení státu i za škody vzniklé z přirozené povahy vojenských nařízení, třebaž bez zavinění vojenských orgánů. V tomto směru rozšířen návrh dobrozdání podle návrhu referenta just.

*) Poznámka redakce: Po uzavěrcce listu došel nás tento referát, který pro jeho aktuálnost zařazujeme z důvodů technických na konec literatury, nechtějíce ho odkládati do ročníku příštího.

rady Th. Kippa (Berlín), jakož i tím, že stejná ručební povinnost má stihati i jiné veřejnoprávní svazky. Regres proti svým orgánům měl by stát jenom v případě jejich hrubého zavinění.

Dále probírána v sekci podle dobrozdání Dr. Fr. Rumpfa a Dr. Ing. Siegela (Berlín) otázka, pokud se doporučuje kodifikace práva o elektřině a vzhledem k rychlému vývoji a neustálým technickým změnám doporučeno neupravovati tento právní obor podrobnými normami, nýbrž nanejvýše elastickými normami všeobecného obsahu za ponechání širokého pole praxi při jejich používání.

Na poli veřejnoprávním doporučila sekce nevázati budování elektrárén na koncese, nýbrž ponechati to volně dohodě stran. Zato třeba rozšířiti pojem všeužitečnosti na všechny podniky zavázané k nepřetržitému provozu a připojování pro určitý obvod a k pevným cenám, jakož i dáti jim právo na vyvlastnění. Dále se doporučuje zřízení technické rady u zemských úřadů pro veřejnoprávní otázky elektrisace a to za účasti odběratelů proudu. O této otázce referoval univ. prof. Kafka (Praha).

Druhá sekce projednávala předně otázku zvláštního postavení politických zločinů podle dobrozdání vicepres. vrch. s. Sandmanna (Praha). Doporučena zákonná definice pojmu politický zločin a zavedení zvláštního druhu trestu — uzamčení (custodia honesta) pro politické zločince beze ztráty občanských práv, nebyl-li zločin spáchán zvláště zavřitelným způsobem, konečně příslušnost soudů k vyslovení přípustnosti vydání zločince politického do ciziny, zcela ve smyslu referátu univ. prof. H. Webera (Jena).

V další živě diskutované otázce účasti laického elementu v trestním soudnictví, zamítnuto radikální stanovisko dobrozdání gen. prok. E. Höplera (Víděň) o nahrazení porot soudy kmetskými, kterýžto názor podporován jenom praktiky z říše a usneseno celkem ve smyslu referátu s. r. Böhrsche (Cheb) doporučiti ponechání porot s malými opravami a rozšíření jejich pravomoci na delikty podle zákona na ochranu republiky. Zdůrazněn pouze výběr porotců podle vzdělanostního censu. Kmetské soudy doporučeny pouze pro soudnictví nad mladistvými. Dodatečně přijat v plenu návrh na rozšíření pravomoci porot také na výměru trestu.

Rovněž i v oboru civilního procesu projevilo se silně konservativní smýšlení většiny účastníků (ponejvíce zástupců svobodných povolání) zamítnutím v dobrozdání univ. prof. Sperla (Víděň) navrženého přibrání laických přísedících (muže a ženy ve zralém věku a vzorném manželství) a doporučuje se pouze ponechání dosavadního rozsahu laické účasti v civilním soudnictví, přibrání laiků pro dotyčné obory i do odvolacích instancí a výběr jejich podle odborné způsobilosti k jednotlivým případům. O věci referoval univ. prof. Neuner (Praha).

Třetí sekce doporučila konečně podle referátu Dra H. Waltera (Teplíce) a podle dobrozdání senát. pres. říš. fin. soudu Dra Klosse (Mnichov) zřízení zvláštních odvolacích finančních soudů jako odvolacích instancí od finančních úřadů, kde by tyto zaujímaly postavení stran, tudíž v celku stav zavedený v Německu říšským daňovým řádem a to za účelem zvýšení ochrany daňového dlužníka proti finančním úřadům.

Sjezd ukončen schůzí stálého sjezdového zastupitelstva, na které přijata jednak resoluce o soudcovské krizi a dále o otázce jazykové, kde se ukládá výboru vypracování návrhu nového jazykového zákona.

Dr. Famfule.